

Rebecca Solnit

Muži mi to vysvetlia

INAQUE

Preklad
Aňa Ostrihoňová

Rebecca Solnit

**Muži mi to vysvetlia
a iné eseje**

Rebecca Solnit
MEN EXPLAIN THINGS TO ME

COPYRIGHT © Rebecca Solnit 2014

INTERIOR IMAGES COPYRIGHT © Ana Teresa Fernandez 2014

TRANSLATION © Aňa Ostrihoňová 2018, 2023

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER ILLUSTRATION © Ema Baková

SLOVAK EDITION © Inaque 2018, 2023

ISBN 978-80-8207-213-9

ISBN e-book 978-80-8207-214-6

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať so zámerom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Rebeca Solnit

Muži mi to vysvetlia
a iné eseje

INAQUE

Venujem starým matkám, rovnostárkam, ktoré snívajú; mužom, ktorí to chápu, mladým ženám, ktoré pokračujú, tým starším, ktoré otvorili cestu, rozhovoru, čo nekončí, a svetu, ktorý Elle Nachimovitzovej (narodenej v januári 2014) dovolí naplno rozkvitnúť.

1. KAPITOLA

MUŽI MI TO VYSVETLIA

2008

Stále neviem, prečo sme sa so Sallie vôbec trepali na párty na zalesnenom kopci nad Aspenom. Všetci pozvaní boli od nás starší a výrazne nudní, dosť starí na to, aby sme medzi nimi vo veku štyridsať rokov pôsobili ako mladé dámy. Dom bol úžasný (ak sa vám páčia chaty v štýle Ralphi Laurena), robustný, luxusný, v nadmorskej výške 2 700 metrov, vybavený losím parožím, množstvom kelimov a kachľami na drevo. Keď sme boli na odchode, náš hosťiteľ vyhlásil: „Nie, zostaňte, nech sa ešte porozprávame.“ Bol to impozantný muž, ktorý veľa zarábal.

Nechal nás čakať, kým sa ostatní hostia rozprchli do letného večera, potom nás usadil k svojmu autenticky hrčovitému drevenému stolu a povedal: „Takže? Počul som, že ste napísali pár kníh.“

„Vlastne, niekoľko,“ odpovedala som.

Rovnakým tónom, ako povzbudzujete priateľkino sedemročné dieťa, aby vám opísalo hodiny flauty, sa ma opýtal: „A o čom sú tie knihy?“

Do toho leta 2003 som ich napísala už šesť alebo sedem a týkali sa rôznych tém, ale začala som rozprávať o najnovšej s názvom *Rieka tieňov: Eadweard Muybridge*

a technologický Divoký Západ, o knihe zaoberajúcej sa nihilizmom k času, priestoru a industrializáciou každodenného života.

Prerušil ma vo chvíli, keď som spomenula Muybridgea. „A počuli ste o tej novej, veľmi dôležitej knihe o Muybridgeovi?“

V pridelenej úlohe naivného dievčaťa som uviazla natolko, že som bola odhodlaná zvážiť možnosť, že zároveň s mojou knihou vyšla iná na rovnakú tému a nejako unikla mojej pozornosti. Stále mi rozprával o tejto veľmi dôležitej publikácii – s pohľadom upretým na nejasný horizont vlastnej autority a so samolúbym výrazom, ktorý tak dobre poznám u rečníacich mužov.

Tu mi dovoľte poznamenať, že v mojom živote sa vyskytuje dostatok láskavých mužov, počnúc radom redaktorov, ktorí ma od mladosti počúvali a povzbudzovali, vydávali moje knihy; cez nekonečne veľkorysého mladšieho brata až po úžasných priateľov, o ktorých možno povedať – ako Študent v *Canterburských poviedkach*, na ktoré si stále pamätám z hodín pána Pelena o Chaucerovi – „že sa radi naučia a radi poučia“. Ale aj tak sa v mojom živote vyskytujú aj iní muži. A tak pán Veľmi Dôležitý povýšenecky pokračoval v tiráde o knihe, ktorú by som si mala prečítať, keď ho Sally prerušila: „To je jej kniha.“ Alebo sa ho aspoň snažila prerušiť.

Ale on si šiel ďalej svoje. Musela mu zopakovať slová „to je jej kniha“ tri- alebo štyrikrát, kým to nakoniec pochopil. A potom mu tvár spopolavela, akoby sme boli v románe z 19. storočia. Fakt, že som bola skutočne autorkou veľmi dôležitej knihy, ktorú ani nečítal,

o ktorej len pred pár mesiacmi zachytil článok v *New York Times Book Review*, natoľko zmiatol jasné kategórie, na ktoré bol rozdelený jeho svet, že zostal zarazený a bez dychu – na chvíľu –, potom spustil znova. Keďže sme ženy, rozosmiali sme sa až v bezpečnej vzdialenosti a vlastne sme sa smiať nikdy neprestali.

Páčia sa mi takéto udalosti, keď sily, ktoré sú zvyčajne tak dobre ukryté, že je ťažko na ne ukázať, vyklíznú na povrch a sú zrejme ako napríklad anakonda, čo zožrala kravu, alebo slonie výlučky na koberci.

Klzký chodník umlčievania

Áno, na večierkoch sa zvyknú objaviť ľudia oboch pohlaví, ktorí rečia o irelevantných záležitostiach a konšpiračných teóriách, ale absolútne konfrontačné sebavedomie úplne nevedomého človeka je podľa mojich skúseností rodovo podmienené. Muži to vysvetľujú mne a iným ženám, či už vedia, o čom hovoria, alebo nie. Niektorí muži.

Každá žena vie, o čom hovorím. Je to predpoklad, ktorý niekedy komplikuje život ženám v akejkoľvek oblasti; bráni im vysloviť svoj názor a zabraňuje, aby bol ich názor vypočutý, keď sa k jeho vysloveniu odhodlajú; núti mladé ženy mlčať tak, že im rovnako ako obťažovanie na ulici naznačuje, že toto nie je ich svet. Učí nás to sebapochybnosti a sebaobmedzovaniu a mužov to vedie k neodôvodnenému prehnanému sebavedomiu.

Neprekvapilo by ma, keby časť trajektórie americkej

politiky od roku 2001 určovala, povedzme, neschopnosť vypočítať si Coleen Rowleyovú z FBI, ktorá vydala prvé výstrahy týkajúce sa Al-Káidy. Politiku určite formovala Bushova vláda, ktorej sa nedalo nič povedať, ktorej sa nedalo vyhovoriť, že Irak nemá prepojenie s Al-Káidou, žiadne zbrane hromadného ničenia alebo to, že vojna určite nebude „víťazný pochod“. (Dokonca ani odborníci nedokázali prekonať hradby nafúkanosti.)

Arogancia môže súvisieť s vojnou, ale tento syndróm je vojnou, s ktorou sa skoro každá žena stretáva denne, je zápasom, ktorý prebieha aj v jej vnútri, je presvedčením o vlastnej povrchnosti, výzvou mlčať, od ktorej ma ani celkom pekná pisateľská profesia (výskum a získavanie faktov) celkom neoslobodila. Koniec koncov, vtedy na večierku som bola ochotná nechať pána Dôležitého a jeho prepíate sebavedomie, aby prevancovali moju labilnejšiu istotu.

Nezabúdajte, že som si bola istejšia svojím právom premýšľať a hovoriť ako iné ženy a naučila som sa, že istá miera sebaepochybností je dobrým nástrojom na spresňovanie, pochopenie, počúvanie a postup – hoci, keď je ich priveľa, sú paralyzujúce a absolútne sebavedomie zas plodí arogantných idiotov. Existuje šťastný stred medzi dvomi pólmi, do ktorých boli dve pohľavia zahnané, slnečný rovník prirodzenej výmeny, kde by sme sa mali všetci stretnúť.

Extrémnejšie verzie našej situácie existujú napríklad v blízkovýchodných krajinách, kde nemá svedectvo ženy žiadnu právnu hodnotu: takže žena nemôže dosvedčiť, že bola znásilnená, bez svedka, ktorý by